

De vaste commissie voor Financiën heeft op 18 juli 2018 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over zijn brief van 22 juni 2018 (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1528). Deze brief bevat een nadere reactie over btw en pensioenen, en belastingheffing in de digitale economie.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

De griffier van de commissie,
Weeber

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie klimmen in het reces weer in de pen om een aantal zeer gerichte vragen te stellen over de btw over beheersdiensten van pensioenfondsen. De brief van de Staatssecretaris draait namelijk behoorlijk om de hete brij heen.

Deze leden merken op dat de Belgische overheid inderdaad schrijft dat de Belgische rechtsfiguur van Organisatie voor de Financiering van Pensioenen (OFP) als pensioenfonds vrijgesteld is van de heffing van btw over beheersdiensten. Zij verwijzen naar het artikel in PensioenPro «*Belgische fiscalist: btw-vrijstelling geldt voor DB én DC*»¹. Daaruit blijkt duidelijk dat de OFP onder voorwaarden wel een btw-vrijstelling heeft indien het een zogeheten Defined Contribution (DC)-regeling uitvoert.

De leden van de CDA-fractie merken vervolgens op dat de Staatssecretaris in zijn brief schrijft, onder verwijzing naar de relevante jurisprudentie, dat «voor beiden [Belgische OFP en Nederlandse premiepensioeninstelling (PPI)] als uitgangspunt geldt dat sprake moet zijn van de uitvoering van een DC-premieregeling.» Eerder schreef de Staatssecretaris dat «de huidige stand van btw-regelgeving en jurisprudentie geen ruimte [biedt] voor vrijstelling van beheer in opdracht van pensioenfondsen die een uitkeringsregeling (Defined Benefit, hierna: DB) uitvoeren.»²

De leden van de CDA-fractie merken op dat, als de inhoud van het aangehaalde artikel klopt, de Nederlandse pensioenfondsen dan de mogelijkheid hebben om hun Nederlandse regeling waarbij geen werkgeversgarantie of bijstortverplichting geldt vrijgesteld van btw te laten uitvoeren door een Belgische OFP, terwijl het beheer van diezelfde regeling in Nederland belast zou zijn. Zij vragen de Staatssecretaris of, indien dit klopt, hij het ermee eens is dat dit tot een ongelijk speelveld leidt.

De leden van de CDA-fractie merken voorts op dat, in hun ogen, uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt dat lidstaten die btw-vrijstelling bij DB-regelingen kunnen verlenen als er geen werkgeversgaranties of bijstortingsverplichtingen zijn; zoveel is nu wel duidelijk. De toepassing van de vrijstelling dient immers getoetst te worden aan de EU-rechtelijke «comparability test» vereisten³, en daaraan voldoen die DB-regelingen en ook bijvoorbeeld de ondernemingspensioenfondsen en DC-regelingen. De comparability test dient per pensioenregeling toegepast te worden aangezien het risicodragerschap per pensioenfonds en regeling kan verschillen, zoals ook beargumenteerd door het btw-comité werd genoteerd⁴.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of hij vanaf nu deze redenering van het btw-comité wil volgen. Indien dat niet het geval is, verzoeken zij hem duidelijk aan te geven waarom hij niet bereid is dat te doen. Bij een DB-regeling zonder werkgeversgaranties of bijstortingsverplichtingen worden alle risico's gedragen door de deelnemers zelf. Tegenvallers worden (eventueel in tijd gespreid) voor 100% gedragen door de deelnemers en daarmee zijn ze equivalent aan een beleggingsfonds.

¹ <https://pensioenpro.nl/pensioenpro/30022822/belgische-fiscalist-btw-vrijstelling-geldt-voor-db-en-dc>

² Kamerstukken 22 112, nr. 2525, pagina 34 (verslag van een schriftelijk overleg).

³ Vergelijkbaar is een pensioenfonds als aan de volgende voorwaarden voldoet: (1) het fonds staat onder bijzonder overheidsstoezicht; (2) het fonds wordt gefinancierd door de deelnemers; (3) het geld wordt belegd volgens het beginsel van risicospreiding; en (4) het beleggingsrisico wordt gedragen door de deelnemers in het pensioenfonds.

⁴ taxud.c.1(2017)6168695 – EN Brussels, 9 November 2017 value added tax committee (article 398 of Directive 2006/112/EC) Working Paper no 936

Indien de Staatssecretaris het hier niet mee eens is, verzoeken de leden van de CDA-fractie hem een aantal stappen te ondernemen, te weten: duidelijk maken uit welke jurisprudentie blijkt dat het niet kan; een brief aan de Belgische regering te schrijven met de vraag of zij een vrijstelling voor btw verleent voor een OFP die een DB-regeling uitvoert zonder werkgeversgarantie of bijstortverplichting; en bij een rechtszaak de Belastingdienst in opdracht van de Staatssecretaris zelf aan de rechter te laten verzoeken prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie om uitsluitel te krijgen over toepassing van de vrijstelling op pensioenfondsen met een DC- of een DB-regeling zonder werkgeversgarantie of bijstortverplichting. Is de Staatssecretaris bereid deze drie acties te ondernemen?

Tot slot merken de leden van de CDA-fractie op dat zij nog altijd wachten op een landenoverzicht met de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een btw-vrijstelling.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van 50PLUS

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Staatssecretaris bekend is met het artikel in PensioenPro «*Belgische fiscalist: btw-vrijstelling geldt voor DB én DC*».

Erkent de Staatssecretaris dat zijn voorganger een landenoverzicht van de Pensioenfederatie heeft ontvangen waaruit blijkt dat lidstaten verschillend omgaan met het in rekening brengen van btw over pensioenbeheer? Heeft de Staatssecretaris getracht het landenoverzicht dat door de Pensioenfederatie beschikbaar is gesteld te valideren via het btw-comité? Kan de Staatssecretaris aangeven waarom de Kamer geen landenoverzicht heeft ontvangen, terwijl dit wel is toegezegd bij het algemeen overleg van 7 juni 2018?

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Staatssecretaris inzicht kan geven in de wijze waarop hij onderzoek heeft gedaan naar de eventuele toepassing van de vrijstelling door andere lidstaten en de reikwijdte van dat onderzoek. Kan hij de resultaten van zijn onderzoek delen met de Kamer?

Kan de Staatssecretaris concreet aangeven hoe hij een «level playing field» wil nastreven zonder de verschillen in beleid tussen lidstaten in kaart te brengen?

Genoemde leden vragen voorts of de Staatssecretaris erkent dat het vrij logisch is dat andere lidstaten zich niet verzetten tegen het Nederlandse beleid dat leidt tot hoge btw-lasten voor beheer. Immers, die lidstaten hebben geen last van de hoge btw-rekening die pensioendeelnemers en werkgevers in Nederland krijgen. Sterker nog, andere lidstaten worden relatief aantrekkelijker als vestigingsland en hebben potentieel baat bij het Nederlandse beleid. Zij hebben geen enkel belang bij een uitgebreide bespreking van de toepassing van de vrijstelling in hun land, zodat de nieuwe regels op grond van de pensioenfondsenrichtlijn IORP hen maximaal voordeel bieden.

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toelichten waarom hij vindt dat nader onderzoek naar de nationale toepassing in andere lidstaten voor de btw-heffing bij Nederlandse pensioenfondsen niet zinvol is, omdat het niets zegt over de kwalificatie van Nederlandse pensioenregelingen in die lidstaten. Als andere lidstaten anders omgaan met de zogenoemde ATP-voorwaarden, kunnen Nederlandse uitkeringsovereenkomsten in bijvoorbeeld België wel worden vrijgesteld van btw?

Genoemde leden memoreren dat de Staatssecretaris tijdens het algemeen overleg Europese fiscale onderwerpen van 7 juni 2018 heeft aangegeven te betreuren dat er volgens hem geen ruimte is voor een btw-vrijstelling. Eerder gaf de Staatssecretaris aan dat de Belastingdienst pensioenregelingen beoordeelt naar de essentiële kenmerken ervan. Als in wezen sprake is van een uitkeringstoezegging, dan is het beheer ervan belast met btw. En als het wezen van een regeling een premieregeling is, geldt de vrijstelling. Ook gaf hij aan dat de uitkomst van de vergadering van het btw-comité is dat de Europese Commissie de Nederlandse uitleg beargumenteerd heeft bevestigd en dat de andere lidstaten dit niet hebben weersproken. Het standpunt van de Staatssecretaris is dat er bij uitkeringsovereenkomsten sowieso geen vrijstelling aan de orde kan zijn. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat de Europese Commissie in het Working paper 963 geen rigide onderscheid tussen DB- en DC-regelingen hanteert door te stellen: «*In any case, the Commission services wish to stress the need to apply the comparability test only according to the criteria defined by the CJEU, and regardless of how funds are classified for regulatory purposes (e.g. DB, DC or hybrids)*»? Met andere woorden, zo merken de leden van de 50PLUS-fractie op: het aanduiden van een regeling als uitkeringsovereenkomst zou niet automatisch moeten betekenen dat een pensioenfonds btw moet betalen voor het pensioenbeheer. Kan de Staatssecretaris hierop reflecteren?

Deze discussie brengt onder meer de vraag met zich mee of de Belastingdienst de comparability test met de ATP-voorwaarden toepast of dat nadere eisen worden gesteld. Het eenvoudigweg labelen van DB- en DC-regelingen is een gevaarlijk en onwenselijk spelletje. De ene DB-regeling is bijvoorbeeld de andere niet. Bij buitenlandse DB-regelingen is soms nog sprake van verplichte bijstortingen van de werkgever of garantiestelsels; bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk, waar de werkgever garandeert en er ook een garantiefonds bestaat. In dat kader is het opmerkelijk, zo stellen de leden van de 50PLUS-fractie, dat de voorganger van de Staatssecretaris er bijvoorbeeld voor heeft gekozen om het Wheels-arrest bij de rechtszaak die liep bij de Hoge Raad te betrekken. Hierdoor werd de suggestie gewekt dat Nederlandse DB-regelingen vergelijkbaar zijn met Britse DB-regelingen, terwijl werkgevers in het Verenigd Koninkrijk wél risico lopen en er een garantiefonds voor pensioenfonds/polishouders is. In dergelijke regelingen in het Verenigd Koninkrijk kan gesteld worden dat andere partijen dan de deelnemers risico's dragen en dat dus btw betaald moet worden. Dat is in Nederland tegenwoordig anders. Bij veel Nederlandse regelingen moeten we door de risicoverschuiving naar de deelnemers constateren dat er géén andere partij (zoals het pensioenfonds zelf, de werkgever of een garantiefonds) is om het risico op af te wentelen. Kan de Staatssecretaris hierop reageren?

De leden van de 50PLUS-fractie merken hierbij op dat het meest beeldend wellicht een beroepspensioenfonds is, waarin bijvoorbeeld alleen verloskundigen deelnemen. Zij dragen gezamenlijk de risico's en er is überhaupt geen werkgever. Kan de Staatssecretaris aangeven wie anders dan de verloskundigen in zo'n fonds de (beleggings)risico's dragen?

Deelt de Staatssecretaris de mening dat een vergelijking tussen verzekeraars en pensioenfonds ten aanzien van het opleggen van btw onwenselijk is? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat het risicodragerschap tussen beide onwenselijk is aangezien verzekeraars aandeelhouders hebben, zij als instelling risico's overnemen en dragen, en risico's dus niet door een collectief van deelnemers worden gedragen zoals bij een pensioenfonds het geval is?

Deelt de Staatssecretaris ook het beeld dat btw-lasten ontstaan bij beheer dat door een pensioenfonds wordt uitbesteed en uitbesteding bij verzekeraars niet of nauwelijks aan de orde is?

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Staatssecretaris de eerdere beantwoording van Kamervragen van zijn ambtsvoorganger van 13 oktober 2017 kent.⁵ Kent de Staatssecretaris de per 2 juli 2018 bijgewerkte *guidance* van het btw-comité⁶ en de inhoud van het Working paper no 936 van het btw-comité⁷? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat in de *guidance* de term «substantieel risico» wordt genoemd als criterium, terwijl zijn ambtsvoorganger de term «direct risico» gebruikte? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat dit op zo'n belangrijk onderwerp niet de gewenste duidelijkheid biedt? En kan de Staatssecretaris beargumenteerd ingaan op de stelling dat dergelijke verschillen juist om een deugdelijke analyse vragen, zeker omdat Nederlandse pensioenfondsen ultimatum remedium moeten korten, wat – zonder bijstortverplichtingen of overheidsgarantiefondsen – als substantieel risico moet worden gezien?

⁵ Kamerstukken 21 501-07, nr. 1464.

⁶ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf

⁷ taxud.c.1(2017)6168695 – EN